

Mondatok (1846)¹

Lelőhely: a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára BK. 184/IV. 4. 7–8. sz. fondja

A szöveget felkutatta, lejegyezte, sajtó alá rendezte, jegyzetekkel ellátta: Székács István

Itt az irás forgassátok, érett észszel, józanon. Kölcsey

Mind egy az áldozat, legyen nagy 's kicsiny, ha mindene az áldozónak. Kisfaludy

Bár babérral nem illettek, csak a' gunytól kiméljetez (egy régi író.)

Ön érzet, te vagy a' diadalmas bére, nem a' díj. Kölcsey

Ha proba nem használ[,] ártani nem fog

Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény. Kölcsey

Itt az irás forgassátok[,] érett észszel, józanon. Kölcsey

Ön érzés a' diadalmas bére, nem a' díj. Kölcsey

[...]

Qui molto abbraccia poco stringe² = ki sokat karol, keveset markol /: alappélda beszéd :/

Hírkoszorú nélkül meddő telek a' rövid élet³

---

1 Csak a magyar nyelvű mondatokat, illetve egy magyar nyelvű értelmezéssel ellátott közmondást közlünk a kéziratból.

2 A „Ki sokat markol, keveset fog” közmondás olasz nyelvű változata.

3 Vörösmarty Mihály verstöredéke (1831. június 4. előtt).

A gondviselés az emberi nemet sem egészen függetlenné, sem épen rabszolgává nem teremtette Tocqueville.⁴

A természeti tudományok művelése által országunkban egy más országot idézendünk elő

Ármánynak még nem elég rossz, [!] Istennek még nem elég jó

Kinek nem szüre ne vegye magára.

a lármás leg inkább a' kinek a' háza ég

a kinek a' hasa fáj keresen [!] magának bodzát.

Személyt az ügyért, mellyet véd, folytat, méltányolni, ildomosság.

Nincs nagyobb bűn, mint másokat vezetni akarni ahoz való [!] tulajdon nélkül. Socrates

Sokszor a' rövid ideig tartó dinom dánom, szomorú 's hosszas szánom bánom követi

Más vala a nemzet, melly ültete nádori székbe⁵

Egy félszázad előtt; más nőtt fel alattad azota

'S ez ma családodként tisztelg neked [?] édes atyának [?]

Ünnepül írta fel a történet írója minékünk

A' napot, a' mellyen téged nyere a' haza gyámul

A nemzet ma tehát nem örömmel az ünnepet ülli.

A fő[ispáni?] helyettes el ment és mi utána néztünk

Már több kinézés előtt betették a' táblát. [?]

⁴ Alexis de Tocqueville (1805–1859) francia politikai gondolkodó, történész, a szabadság és a demokrácia eszméinek tudós szószólója.

⁵ A magyarok körében közkedvelt József nádor (1776–1847, hivatalban: 1796–1847) megválasztásának ötvenedik évfordulójára írt alkalmi vers(kísérlet). A kéziratban első háromsoros szakasza a sorok végén, második háromsoros szakasza a sorok elején kacsos zárójellel van összefogva.

Cesar! istennek birtoka osztva veled

[...]

Bár hova néznél is, gyász és zokogás szava hangzik
'S egy csendes temetés képe mutatkozik ott.

Tegye meg az ur a' mit kívánok, különben fölösleg meg mondanom, hogy miért allunk itt. –
Ha leülni méltóztatnak, ugy ezen kellemetlen állapot tústént meg fog szünni.

Ha a' többség azt mondja hogy beteg vagyok, én haza menek és lefekszem.

A' Rk. [Rendek] keble most öröm és szép remények tárháza, Lobogó honszerelmű, és
ernyedetlen szorgalmú midőn napok nehezültek meg vallaink fölött

Ugy van a' hon mult sétánk [?] eredvényével⁶, miként téli hidegben didergő gyermek, kinek
apja a' vásárral, meleg gúnya helyett, sipkát hozott háza. [!] Fay András.⁷

Egy hibája van csak e modornak – parányi hibája, közös a' Bodóné aszszony szerencsétlen
szokásával, ki t. i. mindég mást beszélt akkor, midőn a' bor árát kérték tőle.⁸

Hass, alkos, gyarapits, 's a haza fényre derül

Azonban ha későn is jobb valaha mint soha

[...]

---

⁶ Eredvény: eredmény.

⁷ Fáy András (1786–1864) író, politikus és nemzetgazda, a magyar reformkor irodalmi és társadalmi mozgalmainak egyik legtevékenyebb alakja.

⁸ A közmondásról: „Mást beszél Bodóné, mikor a bor árát kérik. — Bodóné, ha megszólítja a korcsmáros hogy fizesse meg a bor árát, ugy színle mintha nem is hallaná, mit kér, és másra fordítja a beszédet. — Innen, ha valakinek gyöngé oldala érintetik, s ő más egyébrül kezd szólani, e k[öz]m.[ondás] van helyén ellene.” (Erdélyi János: *Magyar közmondások könyve*. Pest, 1851) Másik változata: Jó időről beszél Bodóné, mikor a bor árát kérik.

mikor a' bor arát kéri más beszél Bodóné.

[...]

Megnehezült az idő viharos járása felettünk

Multadba nincs öröm, jövődbe nincs remény

/: szép erkölcs :/ ha ez meg vesz :/ koszorús költőnk szerint :/ Róma ledől 's rabigába gőrnýed⁹

Ha kolompóra van szükség bizonyosan birkák vannak az akolban :/ monda egy álatismerő [!] :/

[...]

Ha ki a ki nem fort eszme első természetes aberratioival¹⁰ előlép is, de figyelmet bir támasztani az ügy iránt, hogy az meg vitatás utján tisztába hozassék, nincs mit aggodnia tévedései fölött, hivatását betölté. Ez egyszer azonban a Tisza szabályozás rendezésere nézve meggyőződésem makacsabb, hitem erősebb, hogy sem a' vitatámasztás szerény igényeivel beelégedjem. Így Kovács Lajos¹¹ Jelenkor 1846 April 19.

---

⁹ Az idézet pontosan: „Így minden ország támasza, talpköve / A tiszta erkölcs, melly ha megvész: / Róma ledül, s rabigába görbed.” (Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz*, 1810.)

¹⁰ Aberráció: a normálistól való eltérés.

¹¹ Kovács Lajos (1812–1890) politikus, publicista. 1846-tól Széchenyi István munkatársaként és politikai harcostársaként részt vett a reformok kidolgozásában. A Tisza árvízvédelmi és folyószabályozási munkálatainak szervezője és vezetője volt. Amikor Széchenyi 1848-ban közlekedésügyi miniszter lett, a vámügyi és vízépítészeti osztályok vezetését rábízta, mint egyik legbefolyásosabb miniszteri tanácsosára.